

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

PENILAIAN TERHADAP BUKU TEKS KURIKULUM STANDARD SEKOLAH MENENGAH (KSSM) PENDIDIKAN ISLAM TINGKATAN SATU

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

SITI NASUHA BINTI SINGKI

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2021

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**PENILAIAN TERHADAP BUKU TEKS KURIKULUM STANDARD SEKOLAH
MENENGAH (KSSM) PENDIDIKAN ISLAM TINGKATAN SATU**

SITI NASUHA BINTI SINGKI

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN (PENDIDIKAN ISLAM)
(MOD PENYELIDIKAN DAN KERJA KURSUS)**

**FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2021

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

Sila tanda (✓)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

✓

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH**PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN**

Perakuan ini telah dibuat pada 16 FEBRUARI 2021

i. Perakuan pelajar:

Saya, SITI NASUHA BINTI SINGKI (M20182002001) FAKULTI SAINS
KEMANUSIAAN dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk PENILAIAN
TERHADAP BUKU TEKS KURIKULUM STANDARD SEKOLAH MENENGAH
(KSSM) PENDIDIKAN ISLAM TINGKATAN SATU

adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejasanya dan secukupnya.

(SITI NASUHA BINTI SINGKI)

ii. Perakuan Penyelia:

Saya, PROF. MADYA DR. AZMIL BIN HASHIM dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk PENILAIAN TERHADAP BUKU TEKS KURIKULUM STANDARD SEKOLAH MENENGAH (KSSM) PENDIDIKAN ISLAM TINGKATAN SATU dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah SARJANA PENDIDIKAN (PENDIDIKAN ISLAM)

Tarikh: 16 Februari 2021

Tandatangan Penyelia

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**

**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS
PROJEK *DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM***

Tajuk / Title : PENILAIAN TERHADAP BUKU TEKS KURIKULUM STANDARD
SEKOLAH MENENGAH (KSSM) PENDIDIKAN ISLAM TINGKATAN
SATU

No. Matrik / Matric No. : M20182002001

Saya : SITI NASUHA BINTI SINGKI

mengaku membenarkan Disertasi ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan
Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan
penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran
antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / *Please tick (✓) from the categories below:-*

☐

SULIT/CONFIDENTIAL

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau
kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia
Rasmi 1972. / *Contains confidential information under the Official
Secret Act 1972*

☐

TERHAD/RESTRICTED

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh
organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / *Contains
restricted information as specified by the organization where
research was done.*

☐

TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS

(SITI NASUHA BINTI SINGKI)

Tarikh: 16 Februari 2021

Prof. Madya Dr. Azmil Hashim
Fakulti Sains Kemasyarakatan
Universiti Pendidikan Sultan Idris

(Tandatangan Penyelia / *Signature of Supervisor*)
& (Nama & Cop Rasmi / *Name & Official Stamp*)

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini **SULIT @ TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan
menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** dan **TERHAD**.

*Notes: If the thesis is CONFIDENTIAL or RESTRICTED, please attach with the letter from the related authority/organization mentioning
the period of confidentiality and reasons for the said confidentiality or restriction.*

PENGHARGAAN

Segala puji dan syukur kepada Allah S.W.T Tuhan penguasa sekalian alam. Selawat dan salam kepada junjungan besar Nabi Muhammad S.A.W. Setinggi penghargaan dan terima kasih diucapkan khas buat Professor Madya Dr. Azmil bin Hashim atas curahan ilmu, bimbingan dan tunjuk ajar yang tidak terhingga sepanjang proses penyeliaan bagi pelaksanaan kajian ini. Penghargaan dan terima kasih juga ditujukan khas buat pensyarah-pensyarah di Jabatan Pengajian Islam di bawah Fakulti Sains Kemanusiaan (UPSI) dan rakan seperjuangan Pendidikan Islam yang terlibat secara langsung mahupun tidak langsung dalam pelaksanaan kajian ini. Jutaan terima kasih turut ditujukan khas buat bonda dan ayahanda yang senantiasa mendoakan kejayaan anaknya.

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti penilaian terhadap buku teks Kurikulum Standard Sekolah Menengah (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu di sekolah menengah kebangsaan meliputi daerah Saratok, Sarikei dan Daro, Sarawak. Teori Ibnu Khaldun dan panduan peranan buku teks oleh KPM dijadikan teras utama dalam membina struktur bagi penilaian buku teks (KSSM) Pendidikan Islam ini. Kajian tinjauan ini menggunakan pendekatan kuantitatif melalui instrumen soal selidik untuk mengumpul data kajian. Sampel kajian terdiri daripada 50 orang guru Pendidikan Islam yang dipilih menggunakan teknik persampelan rawak mudah. Data kajian telah dianalisis secara deskriptif dan inferens menggunakan peratusan, min, sisihan piawai, ujian-t, ANOVA dan korelasi *Pearson*. Secara keseluruhannya, dapatan kajian menunjukkan tahap pengetahuan guru terhadap peranan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam berada pada tahap interpretasi tinggi ($M=4.42$, $SP=0.47$), manakala bagi penilaian terhadap penggunaan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu menunjukkan tahap interpretasi tinggi ($M=4.28$, $SP=0.45$). Penilaian terhadap kualiti buku teks pula berada pada tahap interpretasi tinggi dengan ($M=3.79$, $SP=0.27$). Analisis inferensi menunjukkan 3 hipotesis nul ditolak manakala 1 hipotesis nul diterima. Hasil ujian-t menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan antara penilaian terhadap kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam antara guru yang mengajar di bandar dengan luar bandar [$T(50)=2.034$, $P < 0.05$]. Namun demikian, dapatan bagi analisis ANOVA menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi penilaian terhadap kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam antara guru berdasarkan pengalaman mengajar [$F(50)=0.086$, $P < 0.05$]. Dapatan korelasi *Pearson* secara keseluruhan menunjukkan terdapat hubungan yang signifikan pada tahap tinggi antara “tahap pengetahuan guru terhadap peranan buku teks (KSSM) dengan penilaian guru terhadap penggunaan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu”, iaitu ($r=0.859$, $P < 0.01$). Analisis korelasi *Pearson* bagi penilaian guru di antara penggunaan buku teks (KSSM) dengan kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu pula menunjukkan hubungan signifikan pada tahap yang sederhana ($r=0.577$, $P < 0.01$). Kesimpulannya, penilaian terhadap buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu menunjukkan masih terdapat beberapa penambahbaikan yang perlu dilakukan bagi meningkatkan lagi penggunaan terhadap buku teks (KSSM) tersebut dalam kalangan guru disamping mengukuhkan lagi peranan buku teks sebagai medium pengajaran di sekolah. Implikasinya, kajian ini dapat dijadikan sebagai garis panduan kepada Bahagian Buku Teks (BBT) Pendidikan Islam dan Kementerian Pendidikan Malaysia untuk meningkatkan lagi kualiti buku teks yang mempunyai peranan tinggi sebagai bahan pengajaran dan rujukan utama yang digunapakai di sekolah-sekolah kerajaan di Malaysia.

AN ASSESSMENT OF *KSSM*'s FORM ONE ISLAMIC EDUCATION TEXTBOOK

ABSTRACT

The purpose of this study was to identify an assessment of *KSSM*'s Form One Islamic Education Textbook among national secondary schools in districts of Sarawak, that includes Saratok, Sarikei and Daro. Ibnu Khaldun's theory and the textbook guidance role by Ministry of Education Malaysia (MOE) was used as main core in constructing the structure for this Islamic Education Textbook Evaluation. This survey study used a quantitative approach through questionnaire instrument to collect research data. The study sample consisted of 50 selected Islamic Education teachers using simple random sampling techniques. The empirical data were analyzed descriptively and inferentially using percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA and Pearson correlation. The finding of the overall study showed that the teachers' level of knowledge on the role of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s is at the highest level of interpretation ($M=4.42$, $SP=0.47$), whereas, an assessment for Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s usage indicates the level of interpretation is also high ($M=4.28$, $SP=0.45$). The assessment for the quality of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s is also at the highest level of interpretation ($M=3.79$, $SP=0.27$). Inference analysis shows that three null hypotheses are rejected while one null hypothesis is accepted. The result of the t-test showed that there was a significant difference regarding the quality of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s between the teachers who teach in urban and rural areas [$T(50)=2.034$, $P<0.05$]. Nevertheless, the outcomes of ANOVA showed there was no significant difference in the evaluation of the quality of Islamic Education textbook *KSSM*'s between teachers based on teaching experience [$F(50)=0.086$, $P<0.05$]. Based on overall findings from Pearson correlation indicates that there is a significant correlation relationship between "Teachers' level of knowledge on the role of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s" and "Teachers' assessment on the usage of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s" which is ($r=0.859$, $P<0.00$). Based on Pearson correlation analysis between the teachers' assessment on the usage of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s and the quality of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s shows that the significant relationship is at the moderate level, that is ($r=0.577$, $P<0.00$). As a conclusion, the assessment of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s shows that there are still some space for improvements that need to be made in order to increase the usage of Form One Islamic Education Textbook *KSSM*'s among teachers as well as strengthening the role of textbooks as a medium of teaching in schools. The implication of this study is to serve as a guideline to Textbook Division (*BBT*) of Islamic Education and the MOE to further enhance the quality of textbooks as the main medium for teaching or reference materials used in Malaysian Government schools.

KANDUNGAN

	Muka Surat
PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN DISERTASI	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xi
SENARAI RAJAH	xiii
SENARAI SINGKATAN	xiv
SENARAI LAMPIRAN	xvi

BAB 1 PENDAHULUAN

1.1	Pengenalan	1
1.2	Latar Belakang Kajian	4
1.3	Pernyataan Masalah	8
1.4	Objektif Kajian	14
1.5	Persoalan Kajian	15
1.6	Hipotesis Kajian	16
1.7	Kerangka Model Kajian	16
1.8	Kerangka Konseptual Kajian	19
1.9	Kepentingan Kajian	24
1.10	Batasan Kajian	26
1.11	Definisi dan Konsep	26

1.12	Penutup	31
------	---------	----

BAB 2 KAJIAN LITERATUR

2.1	Pengenalan	33
2.2	Model-Model Penilaian	34
2.2.1	Model Penilaian Responsif	34
2.2.2	Model Penilaian Matlamat Bebas	36
2.2.3	Model Penilaian Empat Tahap Kirkpatrick	36
2.3	Buku Teks Menurut Perspektif Ibnu Khaldun	38
2.4	Kajian berkaitan	43
2.4.1	Kajian Lepas tentang Peranan Buku Teks	43
2.4.2	Kajian Lepas tentang Penggunaan Buku Teks	44
2.4.3	Kajian lepas tentang Kualiti Buku Teks	45
2.4.4	Kajian Lepas tentang Pelaksanaan Kurikulum di Malaysia	49
2.4.5	Kajian Lepas tentang Buku Teks Pendidikan Islam	50
2.5	Penutup	56

BAB 3 METODOLOGI

3.1	Pengenalan	57
3.2	Reka Bentuk Kajian	58
3.3	Lokasi Kajian	59
3.4	Populasi dan Persampelan Kajian	60
3.5	Instrumen	61
3.5.1	Soal Selidik	62
3.6	Kesahan Instrumen Kajian	65
3.7	Kajian Rintis	66
3.8	Kebolehpercayaan Instrumen Kajian	67
3.9	Prosedur Pengumpulan Data	69

3.10	Kaedah / Teknik Menganalisis Data	70
3.11	Penutup	73

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1	Pengenalan	75
4.2	Latar Belakang Responden Kajian	76
4.3	Analisis Deskriptif	78
4.4	Analisis Perbezaan (<i>T-Test</i> dan ANOVA)	107
4.4.1	Perbezaan Skor Min Penilaian Guru terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam berdasarkan Demografi (Lokasi Sekolah)	108
4.4.2	Perbezaan Skor Min Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Berdasarkan Demografi (Pengalaman Mengajar Guru)	109
4.5	Analisis Hubungan (Korelasi)	110
4.5.1	Hubungan Tahap Pengetahuan Guru terhadap Peranan Buku Teks (KSSM) dengan Penilaian Guru terhadap Penggunaan Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu	110
4.5.2	Hubungan Penilaian Guru terhadap Penggunaan Buku Teks (KSSM) dengan Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu	112
4.6	Rumusan Dapatan Kajian Analisis Inferensi dan Analisis Korelasi	114
4.7	Penutup	115

BAB 5 PERBINCANGAN, RUMUSAN DAN CADANGAN

5.1	Pengenalan	117
5.2	Ringkasan Dapatan Kajian	118

5.3	Perbincangan Dapatan Kajian	121
5.3.1	Analisis Deskriptif	122
5.3.2	Analisis Inferensi	137
5.4	Cadangan Kajian Lanjutan	142
5.5	Implikasi Kajian	144
5.6	Rumusan	146
	Rujukan	147
	Lampiran	

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
3.1	Lokasi Sekolah Mengikut Daerah di Sarawak	60
3.2	Skor Skala Likert	63
3.3	Nilai Cronbach Alpha Kebolehpercayaan Instrumen	68
3.4	Kajian Rintis Cronbach Alpha bagi Instrumen Kajian	69
3.5	Penghuraian Data bagi Tahap Penilaian Nilai Min	72
3.6	Aras Kekuatan Nilai Pekali Korelasi (r)	73
4.1	Profil Sampel Kajian Berdasarkan Jantina, Lokasi Sekolah, Ikhtisas dan Pengalaman Mengajar Guru	78
4.2	Taburan Min, Kekerapan, Peratusan dan Sisihan Piawai bagi Tahap Pengetahuan Guru Terhadap Peranan Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam.	82
4.3	Taburan Min, Kekerapan, Peratusan dan Sisihan Piawai bagi Penilaian Guru Terhadap Penggunaan Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu.	88
4.4	Taburan Min, Kekerapan, Peratusan dan Sisihan Piawai bagi Aspek Isi Kandungan dalam Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu.	93

4.5	Taburan Min, Kekerapan, Peratusan dan Sisihan Piawai bagi Aspek Aktiviti dalam Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu	96
4.6	Taburan Min, Kekerapan, Peratusan dan Sisihan Piawai bagi Aspek Latihan dalam Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu.	99
4.7	Taburan Min, Kekerapan, Peratusan dan Sisihan Piawai bagi Aspek Persembahan dalam Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu.	102
4.8	Taburan Min, Kekerapan, Peratusan dan Sisihan Piawai bagi Aspek Bahasa dan Istilah dalam Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu.	105
4.9	Perbandingan Skor Min bagi Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu.	107
4.10	Ujian-T Perbezaan Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Berdasarkan Faktor Demografi (Lokasi Sekolah).	108
4.11	Ujian ANOVA Sehalu Perbezaan Penilaian Guru Terhadap Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Berdasarkan Pengalaman Mengajar.	109
4.12	Korelasi antara Tahap Pengetahuan Guru Terhadap Peranan Buku Teks (KSSM) dengan Penilaian Guru Terhadap Penggunaan Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu.	112
4.13	Korelasi di antara Penilaian Guru Terhadap Penggunaan Buku Teks (KSSM) dengan Kualiti Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu.	113
4.14	Rumusan Dapatan Kajian bagi Analisis Inferensi <i>T-Test</i> , ANOVA Sehalu dan Korelasi <i>Pearson</i>	115

SENARAI RAJAH

No. Rajah		Muka Surat
1.1	Prosedur Penggunaan Model Matlamat Bebas	18
1.2	Empat Tahap Penilaian Kirkpatrick (2006)	18
1.3	Kerangka Model Kajian Penilaian Buku Teks (KSSM)	19
1.4	Kerangka Konseptual Kajian Penilaian Buku Teks (KSSM) Pendidikan Islam	23

SENARAI SINGKATAN

BBM	Bahan Bantu Mengajar
BBT	Bahagian Buku Teks
BPK	Bahagian Pembangunan Kurikulum
DPK	Dasar Pendidikan Kebangsaan
DSKP	Dokumen Standard Kurikulum Dan Pentaksiran
FPI	Falsafah Pendidikan Islam
GPI	Guru Pendidikan Islam
IPG	Institut Pendidikan Guru
KBAT	Kemahiran Berfikir Aras Tinggi
KBSM	Kurikulum Baru Sekolah Menengah
KBSM	Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KSSM	Kurikulum Standard Sekolah Menengah
LCD	<i>Liquid Crystal Display</i>
PAK21	Pendidikan Abad Ke-21
PdP	Pengajaran dan Pembelajaran
PDPC	Pembelajaran dan Pemudah Caraan

PPPM

Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia

QRC

Quick Response Code

SMK

Sekolah Menengah Kebangsaan

SP

Standard Pembelajaran

SPBT

Skim Pinjaman Buku Teks

SPi

Standard Prestasi

SPK

Sistem Pendidikan Peperiksaan

SPSS

Statistical Package for the Social Sciences

SENARAI LAMPIRAN

- A Surat Kebenaran Menjalankan Kajian di Institusi KPM
- B Surat Kebenaran Menjalankan Kajian di Sekolah dalam Negeri Sarawak
- C Soal Selidik Penilaian terhadap Buku Teks Kurikulum Standard Sekolah Menengah (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu

BAB 1

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) telah melancarkan kajian semula sistem pendidikan negara secara menyeluruh dalam usaha membangunkan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) yang baharu. Pelaksanaan kajian semula sistem pendidikan dibuat dalam konteks standard pendidikan antarabangsa yang kian meningkat, peningkatan aspirasi negara dalam mempersiapkan generasi muda untuk menghadapi keperluan abad ke-21, dan peningkatan harapan ibu bapa serta masyarakat terhadap dasar pendidikan negara. Pelan ini melakarkan visi sistem pendidikan dan aspirasi murid yang dapat memenuhi keperluan negara pada masa depan.

Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) merupakan cadangan bagi meningkatkan mutu serta kualiti sistem pendidikan di Malaysia. Oleh itu, PPPM telah membawa satu pembaharuan ke dalam sistem pendidikan di Malaysia iaitu antaranya adalah memberi penekanan kepada kaedah peningkatan kualiti pengajaran dengan meningkatkan kemahiran guru sepertimana yang terdapat dalam tiga gelombang pendidikan (2013-2025).

Pertumbuhan ekonomi dan pembangunan sesebuah negara turut dipengaruhi oleh pendidikan sebagai tunjang utama. Tidak dinafikan di sebalik kejayaan sesebuah negara adalah berlatar belakangkan ilmu pengetahuan, kemahiran, dan kompetensi yang dimiliki oleh rakyat. Justeru, pelaksanaan pendidikan di sekolah melalui proses pengajaran dan pembelajaran (PdP) yang berlaku di dalam bilik darjah merupakan petunjuk terbaik bagi kemajuan masa depan sesebuah negara (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2016).

Selain itu, kualiti pengajaran perlu di pertingkatkan kerana ia merupakan wahana paling berkesan untuk mentransformasikan pendidikan rendah dan menengah, dan meningkatkan keberhasilan murid. Oleh itu, pihak kementerian bertekad untuk meningkatkan kualiti pengajaran di sekolah dengan memperkukuh amalan terbaik sedia ada (Muhyiddin Yassin, 2013). Penyemakan semula kurikulum pendidikan juga turut dilakukan dengan memperkenalkan Kurikulum Standard Sekolah Menengah (KSSM) dan Kurikulum Standard Sekolah Rendah (KSSR) pada gelombang fasa ke dua PPPM. Pelaksanaan KSSM dan KSSR ini adalah bagi meningkatkan standard kandungan dan pembelajaran supaya seiring dengan standard antarabangsa.

Guru memainkan peranan utama dalam membantu merealisasikan hasrat dan harapan negara dalam meningkatkan kualiti pengajaran di dalam bilik darjah. Justeru, kaedah, strategi, teknik PdP yang dilaksanakan adalah bergantung kepada kreativiti guru. Banyak kaedah dan strategi PdP yang telah diterokai dalam perkembangan bidang pendidikan di Malaysia bahkan pihak KPM turut menyediakan pelbagai bantuan dan bahan kepada sekolah bagi membantu guru mempelbagaikan kaedah pengajaran. Namun demikian, strategi yang berpusatkan bahan merupakan strategi yang kurang digunakan oleh guru kerana kekangan kekurangan bahan dan tidak mencukupi (Shamsina & Akhiar, 2015). Penggunaan bahan teknologi yang terbatas menyebabkan guru menjadikan buku teks sebagai bahan utama dalam proses PdP.

Menerusi surat Pekeliling Ikhtisas BIL. 12/1999, penggunaan buku teks dalam PdP di Malaysia adalah diwajibkan di semua sekolah kerajaan. Hal ini demikian kerana, buku teks adalah sumber penting dalam penyediaan dan penyampaian isi pelajaran supaya tidak menyimpang daripada sukatan pelajaran yang telah ditetapkan. Selain itu, pengamalan sistem pendidikan kebangsaan berpusat juga menyebabkan keperluan kepada keseragaman buku teks yang digunakan dalam proses pengajaran dan pembelajaran di bilik darjah. Justeru itu, penggunaan buku teks bagi pendidikan di Malaysia masih di anggap relevan bagi membantu proses PdP.

Oleh yang demikian, keperluan dan penelitian semula berkaitan kualiti dan penggunaan buku teks di sekolah adalah penting untuk dilaksanakan bagi memenuhi matlamat dan Dasar Pendidikan Kebangsaan (DPK) dalam membentuk jati diri pelajar meliputi aspek jasmani, emosi, rohani dan intelek bagi melahirkan insan seimbang, harmonis dan berakhlak mulia.

1.2 Latar Belakang Kajian

Proses pengajaran merupakan satu proses mempengaruhi serta membantu pelajar untuk mempelajari sesuatu, manakala proses pembelajaran adalah proses bagaimana seseorang atau sekumpulan pelajar memahami sesuatu (Zawawi, 1990). Dalam konteks pendidikan, proses pengajaran dan pembelajaran (PdP) memainkan peranan penting dalam usaha mencapai matlamat pendidikan. Namun demikian, bagi menjayakan kedua-dua proses ini, keperluan kepada bahan bantu mengajar (BBM) adalah amat digalakkan bagi memudahkan guru menyampaikan pengajaran serta murid memahami isi pembelajaran (Mohd Sahandri, Roselan dan Saifuddin, 2012). Penyediaan buku teks sebagai sumber rujukan utama yang wajib di semua sekolah kerajaan adalah satu inisiatif dari pihak Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) bagi membantu proses PdP berjalan dengan lancar di samping memudahkan guru serta pelajar di dalam kelas. Oleh kerana pembelajaran yang hendak diajar dan dikuasai oleh murid itu terlalu banyak dan tidak terbatas, maka perlulah dibuat sukatan pelajaran bagi menentukan jenis-jenis mata pelajaran yang hendak di ajar (Zawawi, 1990).

Dalam konteks pendidikan di Malaysia, sukatan pelajaran telah disediakan oleh Bahagian Pembangunan Kurikulum (BPK) di mana isi pembelajaran dan topik yang terdapat di dalam buku teks perlulah selaras dengan kurikulum yang telah dibuat. Oleh itu, jika berlaku perubahan dalam pelaksanaan kurikulum, maka akan berlaku perubahan dalam isi pembelajaran yang terdapat dalam buku teks. Beberapa fasa perubahan bagi perkembangan kurikulum di Malaysia turut menjadikan pelaksanaan kurikulum bagi mata pelajaran Pendidikan Islam di sekolah berubah. Perubahan demi perubahan telah dilakukan bagi memantapkan sistem pendidikan Islam yang seiring

dengan perkembangan semasa serta memenuhi Falsafah Pendidikan Islam (FPI) dan Falsafah Pendidikan kebangsaan (FPK).

Sejarah perkembangan kurikulum sekolah menengah di Malaysia telah mengalami beberapa fasa perubahan iaitu bermula daripada pelaksanaan Kurikulum Lama Sekolah Menengah (KLSM) pada penghujung tahun 70-an, diikuti dengan Kurikulum Baru Sekolah Menengah (KBSM) pada tahun 1989, kemudian bagi memenuhi keperluan teknologi dan maklumat pada tahun 1998, Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM) mula diperkenalkan (Norfadhillah & Najihah, 2017). Namun demikian, KBSM telah disemak semula dan dilaksanakan di semua sekolah menengah melalui arahan Surat Pekeliling Ikhtisas Bil.2/2000 bertarikh 14 Januari 2002: Pelaksanaan Sukatan Pelajaran yang Disemak Semula bagi KBSR dan KBSM.

Penyemakan semula KBSM adalah bagi memastikan ia selari dan sesuai dengan perkembangan semasa dan mesyuarat susulan jemaah menteri Bil.6/2008 bertarikh 23 Mei 2008 yang memutuskan keperluan untuk merombak sistem pendidikan negara secara holistik (KPM, 2016). Bagi memenuhi keperluan dasar baharu di bawah Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM), (2013-2025) yang berhasrat agar kualiti kurikulum setanding dengan standard antarabangsa, maka sekali lagi Malaysia mengalami perubahan kurikulum, bahkan terdapat beberapa anjakan baru dalam sistem pendidikan negara secara umumnya dan khususnya dalam kurikulum dan buku teks Pendidikan Islam. Oleh itu, Kurikulum Standard Sekolah Menengah (KSSM) telah diperkenalkan dan dilaksanakan secara berperingkat-peringkat bermula di Tingkatan 1. Transformasi KBSM kepada KSSM telah bermula pada tahun 2017. Konsep kurikulum baharu bagi sekolah menengah telah mendapat kelulusan Mesyuarat Jawatankuasa Kurikulum Pusat Bil.2/2010 pada 26 Oktober 2010 (KPM, 2019).

Pembaharuan dalam kurikulum baharu KSSM adalah melibatkan aspek kandungan, pedagogi dan pentaksiran. Oleh itu, penambahbaikan bagi aspek kandungan telah dilakukan mengikut trend global dan tanda aras antarabangsa, manakala aspek pedagogi pendekatan pembelajaran secara mendalam, kontekstual dan berkesan perlu dilaksanakan oleh guru, kemudian dalam aspek pentaksiran, perkembangan pembelajaran murid perlu ditaksir secara berterusan (BPK, KPM 2019).

Transformasi kurikulum ini turut memberi impak kepada pembaharuan buku teks Pendidikan Islam dari aspek kandungannya. Oleh itu, cabaran bagi berhadapan dengan transformasi kurikulum dan pembaharuan buku teks dalam PdP bagi mata pelajaran Pendidikan Islam mungkin berlaku secara perlahan kerana KSSM dilaksanakan secara berperingkat. BPK telah menggariskan beberapa panduan bagi strategi pelaksanaan KSSM bagi memudahkan guru menghadapi transformasi kurikulum ini, di antaranya adalah dengan melaksanakan penyebaran kurikulum baharu untuk semua guru. Selain itu, penyediaan, dan pemantauan terhadap pelaksanaan Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran (DSKP) juga turut dilakukan. DSKP merupakan satu dokumen yang mengintegrasikan kurikulum dan pentaksiran dimana di dalamnya terkandung standard kandungan (SK), standard pembelajaran (SP) dan standard prestasi (SPi) bagi menggantikan Huraian Sukatan Pelajaran (HSP) bagi KBSM yang digunakan sebelum ini. Oleh itu, guru boleh melaksanakan proses PdP dan mentaksir perkembangan dan pencapaian murid melalui DSKP yang telah disediakan oleh pihak BPK dengan berbantuan buku teks sebagai bahan rujukan utama.

Bagi menghadapi cabaran globalisasi dan pendidikan abad ke-21 (PAK21), pelbagai BBM yang canggih dan moden boleh diaplikasikan dalam proses PdP. Namun

demikian, keperluan kepada penggunaan buku teks tidak dapat dinafikan, termasuklah buku teks Pendidikan Islam seluruh sekolah di Malaysia. Kebergantungan kepada buku teks adalah bagi memudahkan guru memberi pengajaran kepada murid berdasarkan DSKP sebagai panduan. Selain itu, murid memerlukan buku teks untuk dijadikan sebagai bahan rujukan dan sokongan utama ketika waktu pembelajaran di dalam kelas mahupun di luar kelas. Penyelarasan bagi penggunaan buku teks sebagai bahan rujukan utama juga diwajibkan oleh pihak KPM selaraskan dengan teras Dasar Pendidikan Kebangsaan (DPK) melalui Sistem Pendidikan Kebangsaan (SPK) iaitu menggunakan kurikulum yang sama dalam pendidikan di sekolah di bawah peruntukan SPK. Perkara ini diakui oleh Ghazali et al. (2012) bahawa selain dapat menyeragamkan pembelajaran serta aktiviti pelajar, penjimatan masa dan tenaga guru juga dapat dilakukan menerusi penggunaan buku teks.

Namun, persoalannya ialah adakah penggunaan buku teks pada masa kini masih relevan dan mencapai tahap optimum penggunaannya selari dengan FPK yang menekankan matlamat pendidikan demi memastikan perkembangan potensi pelajar secara menyeluruh, seimbang dan bersepadu. Selain itu, penekanan terhadap pembaharuan terkini dalam sistem pendidikan negara bagi kurikulum turut memberi impak kepada perubahan yang terdapat dalam aspek kandungan buku teks (KSSM). Oleh itu, penelitian dan pengkajian semula terhadap beberapa aspek berkaitan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam perlu dilakukan selari dengan strategi pelaksanaan KSSM iaitu dengan menjalankan kajian dan penilaian untuk tujuan penambahbaikan kepada kurikulum sedia ada serta menyediakan, menyemak dan mengemas kini kurikulum sedia ada mengikut keperluan semasa dan masa akan datang berdasarkan perubahan dasar pendidikan dan dasar utama negara. Justeru, perkara ini sewajarnya diberi

perhatian kerana penggunaan buku teks Pendidikan Islam dalam PdP adalah tinggi dalam kalangan guru (Ab. Halim & Nik Mohd Rahimi 2011). Bagi mendapat gambaran yang lebih jelas, pengkaji akan membincangkan beberapa isu yang menjadi asas kepada pelaksanaan kajian ini.

1.3 Pernyataan Masalah

Permasalahan tentang peranan buku teks ini telah dibincangkan oleh Sahandri, Roseland dan Saifuddin (2012) dengan menyatakan bahawa dalam menghadapi era globalisasi kini, penggunaan BBM yang banyak dibekalkan ke sekolah-sekolah oleh kerajaan seperti media elektronik telah mengeneipkan peranan buku teks sebagai bahan rujukan utama dalam PdP. Selain itu, peranan buku teks dalam proses PdP juga di anggap kurang memberi kesan yang mendalam kepada pelajar, namun sebaliknya berlaku kepada guru. Hal ini kerana, kebanyakan daripada guru Pendidikan Islam masih mengekalkan penggunaan buku teks (KBSM) dalam proses PdP. Buku teks juga merupakan antara BBM guru dimana ianya perlu dinilai bagi menentukan keberkesanan penggunaannya dalam proses PdP (Sahandri et al. 2012).

Selain itu, menurut Zawawi (1990), buku teks Pendidikan Islam (KBSM) didapati sukar untuk menarik minat pelajar. Suraya (2003) dalam kajiannya mendapati bahawa cara huraian pada isi kandungan buku teks (KBSM) yang bersifat karangan yang panjang menyebabkan buku teks dijadikan sebagai pilihan kedua selepas buku

rujukan dan buku keluaran penerbit swasta. Keadaan ini menjelaskan bahawa berlaku percanggahan dengan menggugat fungsi atau peranan buku teks yang sepatutnya dijadikan sebagai BBM atau bahan rujukan utama di sekolah dalam proses PdP.

Malaysia mewajibkan penggunaan buku teks sebagai BBM utama di dalam kelas di semua sekolah kerajaan (Pekeliling Ikhtisas Bil. 12/1999). Namun demikian, menurut Zamri, Mahidin dan Afendi (2011) dalam kajian mereka menyatakan bahawa pendedahan kepada guru-guru Bahasa Melayu berkaitan tata cara penggunaan buku teks Bahasa Melayu secara berkesan di dalam bilik darjah masih kurang. Selain itu, sikap guru Bahasa Melayu terhadap kekerapan penggunaan buku teks juga masih sederhana. Kajian oleh Vijayaletmy dan Selvam (2017) turut menggambarkan sikap guru yang tidak berminat membaca, mengkaji dan memahami kandungan serta kesesuaian buku teks merupakan masalah utama pengabaian mereka terhadap buku teks. Namun demikian, masalah bagi penggunaan buku teks Pendidikan Islam juga berlaku melibatkan penguasaan Jawi dalam kalangan pelajar yang masih lemah. Muhammad Endut (1992) menyatakan bahawa penguasaan yang lemah terhadap kemahiran membaca dan menulis Jawi dalam kalangan pelajar akan mengakibatkan mereka semakin ketinggalan dalam mata pelajaran Pendidikan Islam. Hal ini demikian kerana guru banyak menggunakan BBM yang ditulis dengan menggunakan tulisan Jawi. Selain itu, penguasaan tulisan Jawi yang lemah dalam kalangan murid menjadi masalah untuk murid membaca buku teks Pendidikan Islam yang dicetak dalam tulisan Jawi bahkan turut menjadi satu kesukaran pada mereka untuk menjawab soalan yang memerlukan kemahiran tulisan ini (Mohd Sahandri, 2012). Hal ini menggambarkan penguasaan kemahiran Jawi dalam kalangan pelajar turut menjadi faktor keberkesanan

penggunaan buku teks Pendidikan Islam disamping tidak mempertikaikan peranan buku teks sebagai bahan rujukan utama pelajar.

Selain itu, isu beban berat beg disebabkan oleh buku teks yang dibawa pelajar telah mendapat perhatian KPM yang memperlihatkan penggunaan buku teks dalam kalangan pelajar dilihat masih rendah. Hasil laporan kajian oleh Bahagian Buku Teks (BBT) (2017) menunjukkan bahawa buku teks bukanlah penyumbang kepada pertambahan berat beg murid. Dapatan daripada kajian ini mendapati hanya 25.1% sahaja murid membawa buku teks KPM mengikut jadual persekolahan berbanding 74.9% lagi disumbangkan oleh bahan-bahan lain seperti buku rujukan dan aktiviti swasta, bekalan makanan, botol, pakaian dan lain-lain. Peratusan murid yang membawa buku teks mengikut jadual persekolahan dilihat sangat rendah ini menimbulkan persoalan baru yang dijangka bahawa penggunaan buku teks kini dalam PdP juga kian merosot di samping atas faktor-faktor sampingan yang lain yang mungkin terjadi. Wan Mariana (2013) dalam kajiannya turut menyatakan bahawa penggunaan buku teks dalam kalangan pelajar dan guru turut dipengaruhi oleh kualiti buku teks tersebut.

Aspek kualiti buku teks menjadi perhatian apabila berlaku perubahan dalam konsep kurikulum terkini oleh KPM. Tinjauan terhadap kualiti buku teks telah banyak dilakukan melibatkan pelbagai mata pelajaran. Menurut Nor Azuwan (1997), masih terdapat ketidakseimbangan dalam usaha menyatupadukan unsur-unsur kesepaduan dalam pembinaan buku teks (KBSM). Dari aspek persembahan penulisan, Rosmawati (2002) menyatakan terdapat ketidakseimbangan dalam pemilihan kaedah alat-alat penulisan dimana penggunaan alat-alat penulisan ini menggambarkan kelemahan

penyampaianya dari aspek bahasa sehingga menyebabkan berlakunya kesilapan makna yang boleh menimbulkan kekeliruan kepada pembaca terutamanya pelajar yang menjadikan buku teks sebagai bahan rujukan.

Konsep kurikulum baharu bagi sekolah menengah telah diperkenalkan dan menyebabkan guru turut berdepan dengan cabaran baharu dalam PdP. Kajian yang dijalankan oleh Norfadhillah dan Najihah (2017) menyatakan bahawa guru berdepan dengan pelbagai cabaran dalam pengajaran bagi mata pelajaran matematik (KSSM) terutama dalam aspek isi kandungan kurikulum, pedagogi pengajaran dan pentaksiran. Dari aspek isi kandungan kurikulum bagi mata pelajaran matematik (KSSM) telah disusun semula bahkan tiada pengulangan tajuk pembelajaran yang telah diajar pada peringkat sekolah rendah sepertimana yang terdapat dalam buku teks KBSM sebelum ini. Selain itu, guru juga perlu lebih bersedia dalam menguasai isi kandungan matematik (KSSM) kerana terdapat beberapa tajuk yang diajar pada tingkatan dua, tiga dan empat akan dipelajari pada peringkat awal iaitu tingkatan satu (Norfadhillah dan Najihah, 2017).

Cabaran ini bukan hanya dirasai oleh guru matematik sahaja, bahkan Guru Pendidikan Islam (GPI) turut menerima cabaran dalam menghadapi perubahan buku teks ekoran transformasi kurikulum (KSSM). Kenyataan ini disokong oleh Maryati (2019) dimana beliau mengatakan bahawa guru agak kekok untuk menggunakan buku teks (KSSM) memandangkan terdapat topik baharu yang dibincangkan menyebabkan guru terpaksa belajar, memahami, dan menguasai semula sebelum melakukan proses PdP. Selain itu, cabaran ini juga turut dirasai oleh guru generasi '*The Baby Boom*' dan

generasi X dalam berdepan dengan teknologi pautan internet seperti *Quick Response Code (QRC)* yang terdapat dalam buku teks (KSSM) yang memerlukan guru mahir menggunakan gajet.

Oleh itu, penilaian baharu terhadap buku teks (KSSM) Pendidikan Islam perlu dilakukan bagi meninjau perkembangan terhadap transformasi yang dibawa oleh KPM terhadap kurikulum baharu. Menurut Jamaluddin bin Halid (2019), isu yang ditimbulkan oleh sesetengah GPI tentang isi kandungan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam yang lebih ringkas daripada buku teks KBSM tidak menjadi permasalahan yang perlu dibincangkan kerana transformasi KSSM dibuat adalah lebih mementingkan kepada kualiti yang diperolehi oleh pelajar dalam PdP. Menurut beliau lagi, GPI tidak boleh menjadikan buku teks sebagai bahan rujukan utama dalam melaksanakan PdP bahkan GPI digalakkan untuk merujuk bahan-bahan rujukan lain sebagai penambah kepada kualiti GPI sebagai orang yang menyalurkan maklumat kepada pelajar. Hal ini demikian kerana, buku teks merupakan bahan rujukan utama bagi pelajar di dalam kelas dan sekolah namun bagi guru pula buku teks adalah sebuah BBM. Menurut beliau juga, KSSM Pendidikan Islam memang mempunyai perubahan dalam beberapa aspek seperti aspek bahasa dan istilah, aspek persembahan buku teks, aspek aktiviti dan latihan serta isi kandungan secara menyeluruh dimana silibus pengajaran telah dikemaskini, seperti terdapat beberapa subtopik yang dibincangkan di tingkatan empat, tingkatan tiga dan tingkatan dua yang telah dipelajari lebih awal di tingkatan satu. Oleh itu, transformasi kurikulum secara menyeluruh oleh KPM yang memberi impak kepada perubahan buku teks menuntut penilaian dari GPI sebagai orang yang berautoriti untuk menilai perkembangan dan perubahan baharu ini.

Merujuk kepada pendapat Maryati (2019), perubahan kurikulum Pendidikan Islam daripada KBSM kepada KSSM sangat perlu dan sangat penting bagi menambahbaik isi kandungan dan sukatan pelajaran serta dimurnikan kepada topik yang berkisar dengan realiti dunia kehidupan hari ini. Antara isu bagi aspek isi kandungan yang ditimbulkan dalam buku teks Pendidikan Islam (KBSM) menurut beliau adalah terdapat topik yang dibincangkan dalam pembelajaran akhlak dalam buku teks Pendidikan Islam (KBSM) sebelum ini agak longgar tanpa rujukan penuh daripada al-Quran dan Hadis serta ia hampir menyamai topik Pendidikan Moral. Selain itu, terdapat isu bagi aspek persembahan dimana buku teks Pendidikan Islam (KBSM) kurang menarik tanpa warna dan ilustrasi serta penuh dengan ayat yang panjang menyebabkan murid lebih memilih buku rujukan berbanding buku teks.

Secara realitinya, bidang pendidikan tidak akan berjalan seperti sedia ada sepanjang masa dan ia sentiasa memerlukan kepada perubahan mengikut tuntutan dan cabaran dalam kehidupan. Setiap pelaksanaan dan perubahan yang dibawa oleh pihak Kementerian dalam bidang pendidikan mempunyai tujuan dimana Maryati (2019) mengatakan bahawa buku teks (KSSM) adalah diwujudkan bertujuan untuk menambah baik kandungan kurikulum terdahulu. Buku teks (KBSM) sudah digunakan kurang lebih 10 tahun, maka buku teks (KSSM) perlu diwujudkan dengan mutu persembahan yang lebih menarik perhatian murid bagi menghadapi PAK21 seiring dengan teknologi yang ada pada masa kini. Transformasi kurikulum yang dibawa oleh pihak KPM ini sudah tentu memberi impak yang besar dalam dunia pendidikan terutamanya kepada pelajar dan guru sebagai orang yang terlibat dalam proses PdP. Oleh yang demikian, keperluan kajian mengenai penilaian guru terhadap buku teks (KSSM) Pendidikan

Islam perlu untuk diberi perhatian kerana ia sangat berkaitan dengan pengalaman persekolahan mereka.

1.4 Objektif Kajian

1. Mengetahui tahap pengetahuan guru terhadap peranan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam.
2. Mengetahui penilaian guru terhadap penggunaan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu.
3. Mengetahui penilaian guru terhadap kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu.
4. Menganalisis perbezaan di antara penilaian guru terhadap kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam berdasarkan faktor demografi lokasi sekolah dan pengalaman mengajar.
5. Menganalisis hubungan di antara tahap pengetahuan guru terhadap peranan buku teks (KSSM) dengan penilaian guru terhadap penggunaan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu.
6. Menganalisis hubungan bagi penilaian guru di antara penggunaan buku teks dengan kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu.

1.5 Persoalan Kajian

1. Apakah tahap pengetahuan guru terhadap peranan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam?
2. Apakah penilaian guru terhadap penggunaan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu?
3. Apakah penilaian guru terhadap kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu?
4. Adakah terdapat perbezaan penilaian guru terhadap kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam berdasarkan faktor demografi lokasi sekolah dan pengalaman mengajar.
5. Adakah terdapat hubungan di antara tahap pengetahuan guru terhadap peranan buku teks (KSSM) dengan penilaian guru terhadap penggunaan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu.
6. Adakah terdapat hubungan di antara penilaian guru terhadap penggunaan buku teks (KSSM) dengan kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu.

1.6 Hipotesis Kajian

- H₀₁ Tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi skor min penilaian terhadap kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu antara guru berdasarkan lokasi sekolah.
- H₀₂ Tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi skor min penilaian terhadap kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam berdasarkan pengalaman guru.
- H₀₃ Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara tahap pengetahuan guru terhadap peranan buku teks dengan penilaian guru terhadap penggunaan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam.
- H₀₄ Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara penilaian guru terhadap penggunaan buku teks (KSSM) dengan kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu.

1.7 Kerangka Model Kajian

Model adalah gambaran konseptual yang dapat menjelaskan hubungan antara aktiviti dengan elemen-elemen lain yang berkaitan. Manakala, penilaian pula boleh dibahagikan kepada dua iaitu penilaian formatif dan penilaian sumatif. Penilaian formatif adalah bertujuan bagi memperbaiki program dan memperkembang aktiviti semasa yang dilakukan ketika program tersebut sedang dalam pelaksanaannya, manakala penilaian sumatif adalah pelaksanaan untuk meninjau keberkesanan sesuatu

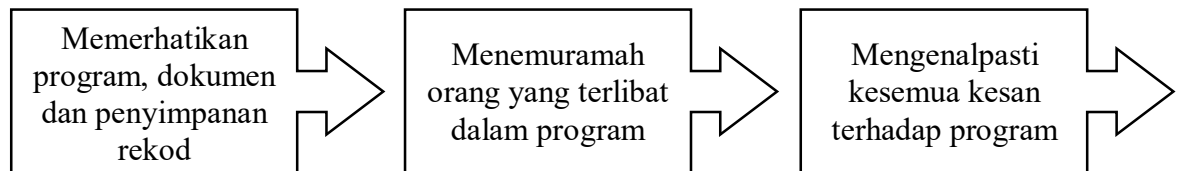
program atau hasil bagi tujuan akauntabiliti, pensijilan dan pemilihan samaada untuk menamatkan atau menyambung sesuatu program (Azizi Jaafar, 2019). Justeru, penggunaan model akan melengkapkan aktiviti penilaian yang hendak dilaksanakan.

Menurut Worthen dan Sanders (1973); Borg dan Gall (1983); Madaus et.al (1983); Smith (1994), terdapat pelbagai model yang boleh digunakan sebagai panduan dalam penilaian sesuatu kurikulum atau program. Model penilaian yang baik adalah model yang bersesuaian dengan kehendak penilai, matlamat dan tujuan penilaian itu dijalankan. Menurut Fetterman (1999) pemilihan model penilaian bergantung kepada objektif atau tujuan penilaian dijalankan.

Model penilaian responsif, model penilaian matlamat bebas dan model penilaian empat tahap Kirkpatrick dipilih untuk dijadikan asas kepada tujuan penilaian bagi kajian ini. Ketiga-tiga model penilaian ini dipilih adalah kerana terdapat beberapa proses penilaian yang sesuai dan boleh dijadikan sebagai sandaran bagi membuat penilaian terhadap buku teks (KSSM) Pendidikan Islam.

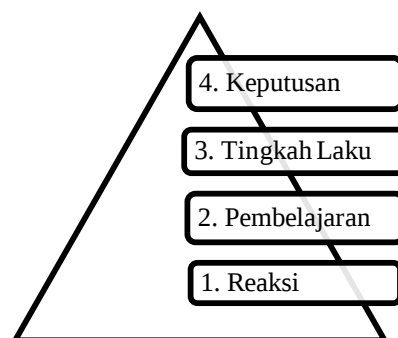
Stake (1967) telah memperkenalkan sebuah model penilaian iaitu model penilaian responsive. Antara ciri pendekatan responsif menurut Stakes (1967) adalah model penilaian responsif ini adalah lebih tertumpu kepada aktiviti program dari tujuan (*intent*) program. Selain itu, model penilaian ini juga mempunyai hubungan dengan orang ramai untuk mendapatkan maklumat serta mempunyai perbezaan perspektif nilai di kalangan orang ramai menjadi ukuran dalam melaporkan kejayaan dan kegagalan sesuatu program.

Selain itu, Scriven (1972) memperkenalkan konsep penilaian matlamat bebas (*free-goal evaluation*) dimana model ini pula lebih menekankan kepada cara bagaimana hendak mengurangkan prasangka (*bias*) dengan tidak memaklumkan kepada penilai program itu. Rajah di bawah ini menunjukkan prosedur penggunaan model ini.

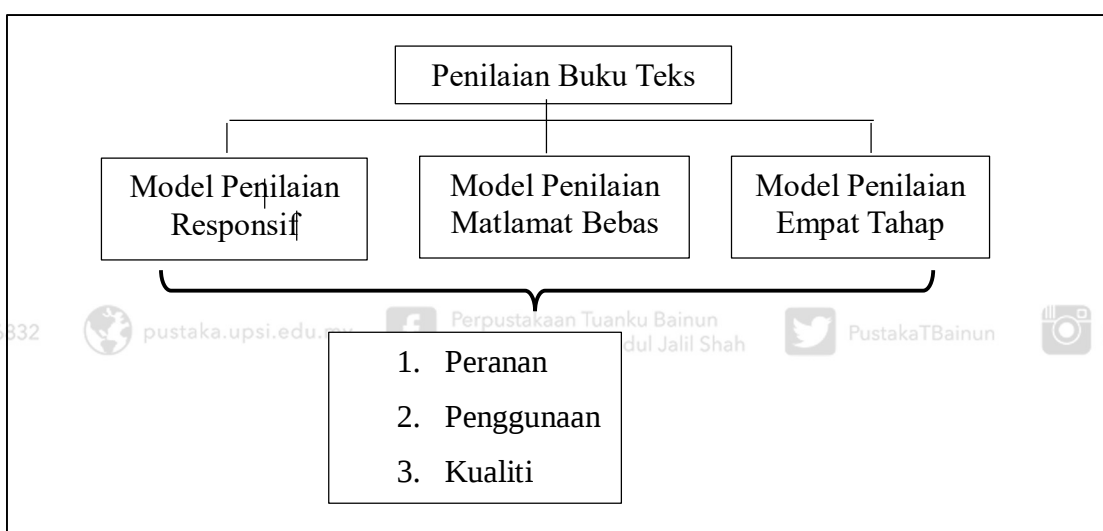
Rajah 1.1 Prosedur Penggunaan Model Matlamat Bebas. Diadaptasi daripada Scriven, 1972

Kemudian, model penilaian empat tahap Kirkpatrick pula adalah sesuai bagi melaksanakan sesuatu program dimana Kirkpatrick telah mencadangkan empat tahap bagi penilaian. Rajah berikut merupakan empat tahap yang dicadangkan oleh Kirkpatrick bagi membuat penilaian:

Rajah 1.2 Empat Tahap Penilaian Kirkpatrick (2006)

Model-model penilaian yang dikemukakan di atas adalah bagi menilai pelaksanaan kurikulum baharu yang telah dilaksanakan iaitu dalam konteks kajian ini adalah pelaksanaan kurikulum baharu turut melibatkan perubahan pada bahan bantu mengajar utama PdP iaitu buku teks. Walaupun demikian, dalam kajian ini, konstruk yang akan diperhatikan dalam penilaian adalah berkaitan dengan penilaian terhadap peranan, penilaian penggunaan serta penilaian kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu. Justeru, berikut merupakan kerangka model kajian berasaskan kepada model penilaian tersebut:

Rajah 1.3 Kerangka Model Kajian Penilaian Buku Teks (KSSM)

1.8 Kerangka Konseptual Kajian

Berdasarkan kerangka konseptual kajian yang dibina, pengkaji memberi fokus kepada penilaian guru terhadap buku teks (KSSM) Pendidikan Islam sebagai pengguna utama buku tersebut. Penilaian ini merangkumi tahap pengetahuan guru tentang peranan buku teks, penilaian penggunaan dan kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam.

Konsep asas bagi pembinaan kerangka ini merujuk kepada panduan asas peranan buku teks dalam pendidikan di Malaysia secara umum yang dinyatakan oleh pihak KPM dan pandangan sarjana Islam (Ibnu Khaldun) yang berkaitan dengan kualiti buku teks. Pandangan serta konsep yang diperkenalkan oleh sarjana berkenaan tentang buku teks disesuaikan dengan kajian ini. Oleh itu, panduan peranan buku teks oleh KPM dan pandangan sarjana Islam oleh Ibnu Khaldun dijadikan teras utama dalam membina struktur bagi penilaian buku teks (KSSM) Pendidikan Islam ini.

Pihak KPM telah menyatakan panduan mengenai fungsi atau peranan buku teks dalam sistem pendidikan di Malaysia dimana peranan tersebut adalah merangkumi perkara berikut:

1. Buku Teks sebagai bahan sokongan utama kurikulum bagi meningkatkan standard PdP bagi membantu murid untuk memperolehi kemahiran seperti pemikiran kreatif, inovasi, penyelesaian masalah dan berkepimpinan. (Laporan Tahunan, BBT 2015)
2. Buku Teks merupakan bahan rujukan dalam proses PdP bagi pendidikan di Malaysia.
3. Buku teks adalah wadah bagi menyampaikan maklumat yang selaras dalam pendidikan di Malaysia bersumberkan fakta yang tepat.
4. Buku Teks merupakan wasilah dalam menyampaikan mesej perpaduan kaum.
5. Buku Teks merupakan wasilah bagi menyampaikan mesej Patriotisme.
6. Buku Teks merupakan medium bagi menerapkan nilai keusahawanan dan pendidikan kewangan.
7. Buku teks merupakan medium bagi menyampaikan mesej elemen merentas

kurikulum termasuk nilai-nilai murni.

8. Buku teks sebagai medium penerapan elemen kemahiran Abad ke-21.
9. Buku teks menterjemahkan penerapan elemen kemahiran berfikir. (Laporan Tahunan, BBT 2017).

Peranan atau fungsi buku teks yang dinyatakan oleh KPM ini adalah bagi mencapai hasrat negara dalam menghasilkan modal insan demi pembangunan negara yang cemerlang. Oleh itu, penggunaan buku teks yang telah disediakan oleh pihak KPM bagi pendidikan di Malaysia dirasakan sangat penting dan boleh memberi impak kepada pembangunan modal insan melalui guru dan pelajar di sekolah.

Perspektif Ibnu Khaldun mengenai buku teks ini dipilih sebagai asas kepada kajian penilaian buku teks (KSSM) Pendidikan Islam bagi kontsruk kualiti buku teks.

Pandangan beliau dipilih adalah kerana Ibnu Khaldun sendiri banyak melakukan pengkajian serta mengutarakan kritikan terhadap buku-buku teks seperti mana yang dibincangkan oleh Al-Na'miy (1994) dalam penulisannya berkaitan kaedah dan teknik pengajaran menurut Ibnu Khaldun. Di samping itu, Al-Na'miy (1994) dalam penulisannya menyatakan bahawa Ibnu Khaldun tidak mengistilahkan buku-buku yang digunakan di dalam proses PdP itu sebagai buku teks, namun sepanjang pembentangannya tentang idea-idea yang berkaitan dengan buku-buku dan penyusunannya, jelas bahawa beliau merujuk kepada buku-buku yang digunakan oleh pelajar iaitu buku teks.

Secara umumnya, pendidik perlu menitikberatkan penggunaan buku-buku rujukan dalam proses pengajaran bagi mengelakkan penyebaran ilmu dan proses

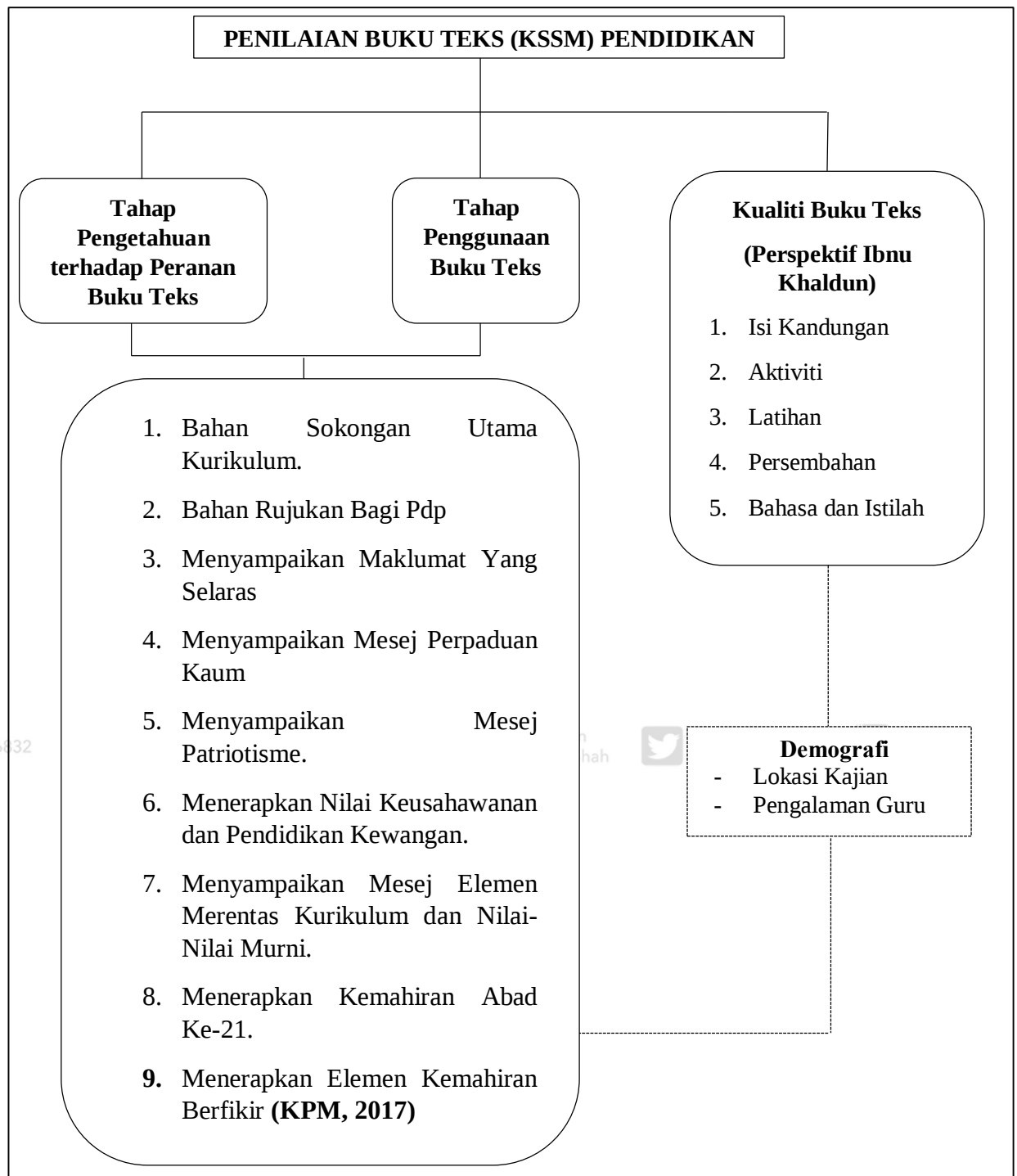
penyampaian maklumat yang salah kepada pelajar. Oleh hal demikian ini menyebabkan penilaian terhadap buku-buku yang digunakan dalam proses PdP merupakan aspek yang penting untuk dinilai bagi mengetahui permasalahan dalam penggunaannya, dimana ianya perlu dirujuk semula kepada pihak yang berkepentingan untuk ditambahbaik (Al-Na'miy, 1994). Oleh itu, pandangan Ibnu Khaldun ini adalah lebih tertumpu kepada kualiti buku teks dimana penekanan diberikan terhadap lima aspek kualiti buku teks iaitu:

1. Isi Kandungan buku teks.
2. Aktiviti dalam buku teks.
3. Latihan dalam buku teks.
4. Persembahan buku teks.

Oleh hal yang demikian, teras kepada kajian penilaian buku teks (KSSM) Pendidikan Islam ini adalah berdasarkan kepada panduan umum tentang peranan buku teks oleh KPM dan perspektif Ibnu Khaldun serta beberapa bahan sokongan lain seperti rujukan daripada pakar penulisan buku teks yang dapat menilai struktur spesifikasi umum tentang pembinaan serta kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam. Justeru, panduan umum dari KPM dan perspektif Ibnu Khaldun berkaitan buku teks merupakan asas kepada kajian dan pembinaan bagi kerangka konseptual kajian.

Rajah 1.4 Kerangka Konseptual Kajian Penilaian Buku Teks (KSSM) Pendidikan

Islam

1.9 Kepentingan Kajian

Kajian ini merupakan satu tinjauan terkini terhadap penilaian guru terhadap buku teks (KSSM) Pendidikan Islam yang sedang digunakan di sekolah-sekolah menengah selari dengan perubahan kurikulum baharu di Malaysia. Kajian lanjutan berkaitan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam di Malaysia perlu diteruskan terutamanya setelah berlaku transformasi yang holistik dalam sistem pendidikan negara di mana perubahan aspek kandungan kurikulum pendidikan juga berlaku yang turut melibatkan perubahan pada buku teks sebagai sumber rujukan utama pelajar dan guru di sekolah. Oleh itu, penulis mengambil peluang untuk membuat kajian lanjutan agar dapat memberi manfaat kepada semua pihak terutamanya dalam bidang Pendidikan Islam di Malaysia.

Kajian ini mempunyai kepentingan bersama di antara pengkaji dan pihak yang berkepentingan dalam KPM. Selain itu, kajian ini turut dilakukan bagi mendapatkan maklum balas daripada guru berkaitan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu. Bagi pihak guru, kajian ini diharap dapat menyuarakan hasrat mereka berhubung dengan buku teks terkini yang mereka gunakan. Ia merupakan salah satu saluran bagi guru-guru untuk menyatakan kepuasan atau sebaliknya terhadap buku teks yang digunakan dalam pembelajaran di sekolah. Oleh itu, peluang ini perlu dimanfaatkan oleh guru bagi memperjelaskan aspek-aspek yang perlu dimurnikan bersesuaian dengan apa yang dihasratkan.

Kajian ini juga diharapkan dapat memberi input yang bermanfaat kepada pihak yang bertanggungjawab dalam program buku teks seperti Skim Pinjaman Buku Teks (SPBT), BBT, panel penulis teks, ahli jawatankuasa kawalan mutu, penerbit buku serta

guru-guru di sekolah khususnya yang terlibat dalam PdP bagi mata pelajaran Pendidikan Islam.

Menerusi kajian ini juga, penulis berharap para panel penulis buku teks pada masa akan datang dapat merangka dan menghasilkan penulisan buku teks yang benar-benar berkualiti selaras dengan kehendak dan keperluan murid dan guru di sekolah. Penulisan buku teks juga mungkin perlu diperhalusi berdasarkan maklum balas guru dalam kajian ini. Hasil daripada kajian ini juga dijangka dapat membuat unjuran anggaran perbelanjaan yang tepat dan betul bagi proses penyediaan buku teks selanjutnya. Keadaan ini dapat menentukan keberhasilan dan penyediaan buku teks pada masa akan datang benar-benar menepati kehendak kurikulum kebangsaan. Oleh hal yang demikian, panel penulis buku teks dan pihak lain yang terlibat dalam pelaksanaannya dijangka akan dapat mengoptimumkan kepakaran mereka dalam menghasilkan sebuah sumber rujukan yang terbaik bagi membantu negara merealisasikan hasrat untuk melahirkan generasi yang berilmu dan berkemahiran tinggi pada masa akan datang.

Justeru, hasil daripada dapatan kajian ini akan memperlihatkan kepentingan buku teks untuk sentiasa ditambahbaik jika berlaku sebarang kelemahan serta kekurangan dalam pembukuannya serta dapat memandu pihak yang berkepentingan tentang penggunaan buku teks yang masih relevan pada masa kini untuk terus dijadikan sebagai bahan rujukan utama di sekolah-sekolah di Malaysia di samping penggunaan BBM lain seperti buku kerja, buku latihan, buku rujukan dan sebagainya. Keadaan ini menjelaskan, buku teks mempunyai fungsi dan peranan penting dalam dunia pendidikan di Malaysia.

1.10 Batasan Kajian

Skop kajian ini difokuskan kepada guru yang mengajar mata pelajaran Pendidikan Islam di sekolah-sekolah kerajaan. Kajian ini dibataskan kepada GPI yang mempunyai pengalaman menggunakan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam tingkatan satu. Pemilihan buku teks (KSSM) tingkatan satu adalah disebabkan kurikulum baharu KSSM dilaksanakan secara berperingkat dimulai dengan tingkatan satu dan telah digunakan selama tiga tahun. Selain itu, kajian ini turut memberi tumpuan kepada tahap pengetahuan guru terhadap peranan serta penilaian terhadap penggunaan buku teks, dan kualiti buku teks (KSSM) Pendidikan Islam.

Responden atau guru yang terlibat dalam kajian ini adalah guru yang mengajar mata pelajaran Pendidikan Islam di Sekolah Menengah Kebangsaan (SMK) kerajaan yang dipilih di Sarawak yang merangkumi sekolah luar bandar dan bandar.

1.11 Definisi dan Konsep

Tajuk kajian berkaitan “Penilaian terhadap Buku Teks Kurikulum Standard Sekolah Menengah (KSSM) Pendidikan Islam Tingkatan Satu” akan dijelaskan secara terperinci pada bahagian ini. Berikut merupakan istilah-istilah yang digunakan dalam kajian ini:

1.11.1 Penilaian

Penilaian merupakan satu faktor yang penting dalam bidang pendidikan. Hal ini demikian kerana, sistem persekolahan mahupun bidang pendidikan secara umum dapat dikukuhkan dengan berlakunya penilaian sesuatu perkara oleh pihak yang terlibat (Al-Qabisi, 1994). Menurut al-Qabisi juga, penilaian dalam bidang pendidikan perlu dilaksanakan berterusan dan berlanjutan. Mook (2009) mendefinisikan penilaian kepada suatu proses bagi mendapatkan maklumat dan menggunakannya untuk membuat pertimbangan supaya dapat membantu seseorang membuat keputusan yang baik. Selain itu, Scriven (1967) mengatakan bahawa penilaian dijalankan untuk melihat aspek nilai dan kualiti sesuatu program atau kurikulum yang dinilai. Secara umum penilaian bertujuan memperoleh maklumat atau gambaran umum tentang pelaksanaan sesuatu program atau projek. Stufflebeam (2000) menyatakan bahawa penilaian merupakan penentuan secara formal berkaitan kualiti, keberkesanan atau nilai bagi sesuatu program, produk, projek, proses, objektif atau kurikulum. Hal ini menjelaskan bahawa maklumat yang diperoleh daripada penilaian bermanfaat kepada pembuat dasar atau pembuat keputusan sebagai panduan dalam merancang langkah-langkah penambahbaikan atau tindakan bagi mengatasi masalah yang dihadapi dalam pelaksanaan sesuatu program atau projek.

Dalam konteks kajian ini, penilaian merujuk kepada pandangan dan persepsi guru terhadap buku teks (KSSM) Pendidikan Islam yang digunakan dalam proses PdP di sekolah. Manakala guru pula merupakan individu yang menggunakan buku teks (KSSM) Pendidikan Islam secara langsung dalam proses PdP Pendidikan Islam di sekolah.

1.11.2 Buku Teks

Ibnu Khaldun dalam Al-Na'miy (1994) menakrifkan buku teks adalah antara bahan atau alat yang penting dalam proses pengajaran yang berperanan membawa pelaksanaan objektif-objektif pendidikan. Manakala, Greco (1997) mentakrifkan buku teks sebagai satu judul yang disediakan untuk pelajar di sekolah rendah, sekolah menengah, kolej dan lepasan atau sekolah professional.

Bahagian Buku Teks, KPM sendiri telah mendefinisikan buku teks sebagai buku yang digunakan sebagai salah satu bahan PdP utama yang disediakan berasaskan sukatan pelajaran dan HSP bagi KBSR dan KBSM, dan berasaskan Dokumen Standard Kurikulum (DSK) bagi KSSR dan KSSM (Dasar Pendidikan Kebangsaan, KPM,

Bagi kajian ini, buku teks yang dimaksudkan ialah buku bagi mata pelajaran Pendidikan Islam Tingkatan Satu, yang telah diolah secara sistematik dan digunakan oleh para pelajar Tingkatan Satu sebagai sumber asas bahan pembelajaran mereka dalam mata pelajaran Pendidikan Islam di sekolah dan telah diperakui oleh SPBT, KPM.

1.11.3 Pendidikan Islam

Menurut pandangan Wan Hasmah (2007) Pendidikan Islam boleh diertikan sebagai proses mendidik dan melatih manusia atau insan meliputi tiga aspek utama, iaitu: akliah, jasmaniah dan rohaniah. Didikan dan latihan ini adalah berasaskan nilai-nilai murni Islam yang bersumberkan al-Quran dan Sunnah Rasulullah S.A.W. bagi melahirkan insan yang bertaqwa dan mengabdikan diri semata-mata kepada Allah S.W.T. Manakala bagi pendapat Kamarul Azmi & Ab. Halim (2007) pula, Pendidikan Islam boleh disimpulkan sebagai suatu proses mengasuh dan mendidik, membela, melatih, menyucikan, membaiki, mengawal hawa nafsu, mengikut arahan pemimpin, mengetuai, menambah, membentuk ketaatan kepada Allah s.w.t, membentuk kesantunan, berperaturan, memadam sifat yang tercela kepada keadaan yang terpuji, membentuk sikap pelajar selain membiasakan proses memberi pengajaran dan mempelajari sesuatu yang baru.

Walaubagaimanapun, istilah Pendidikan Islam dalam kajian ini merujuk kepada mata pelajaran teras Pendidikan Islam yang wajib dipelajari oleh semua pelajar Islam di SMK di Malaysia yang berdasarkan kepada KSSM.

1.11.4 Pengetahuan

Pengetahuan dinyatakan sebagai peringkat kebenaran, maklumat dan prinsip (Abdul Hamid, 2004). Ia gabungan daripada pengalaman lampau dan pengalaman baru sama

ada diketahui sendiri atau diperoleh daripada mana-mana sumber lain dan digunakan untuk mencapai maklumat yang belum diketahui. Kajian Jamilah et al. (2011) pula mendefinisikan pengetahuan sebagai keupayaan untuk memperoleh, mengekal dan menggunakan maklumat. Oleh itu, pengetahuan dalam kajian ini merujuk kepada kefahaman dan pengetahuan asas guru tentang peranan buku teks Pendidikan Islam (KSSM) tingkatan satu.

1.11.5 Penggunaan

Menurut Nurshuhaida dan Siti Zaiton (2012) dalam artikelnya menjelaskan istilah penggunaan dalam konteks Islam adalah “istihlaq” atau boleh juga dinyatakan sebagai “itlaf ain” iaitu melenyapkan zat dan menghilangkan faedahnya. Dalam erti kata lain, penggunaan adalah mengguna pakai sesuatu benda atau barangan yang boleh memberi faedah bagi menghasilkan manfaat yang dikehendaki. Misalnya, dalam konteks kajian ini, guru menggunakan buku teks dalam sesi PdP. Secara rasionalnya buku teks digunakan boleh memberi ilmu pengetahuan kepada pengguna-penggunanya termasuklah pelajar dan guru. Manfaat daripada penggunaan buku teks ini disebut sebagai “istihlaq” kerana pengguna telah mendapat manfaat daripada penggunaannya. Islam mengajar dan membimbing manusia menggunakan nikmat tersebut dengan cara yang betul, sah dan halal menurut adab dan peraturan yang telah ditetapkanNya. Oleh itu, penggunaan menurut konteks kajian ini adalah penggunaan guru terhadap buku teks Pendidikan Islam (KSSM) tingkatan satu.

1.11.6 Kualiti

Forgarty (1989) mendefinisikan kualiti adalah sebagai satu istilah yang relatif bahkan juga boleh memberi maksud yang berlainan kepada orang dengan situasi yang berbeza. Selain itu, Monica (1988) menyatakan kualiti bermakna “bersesuaian bagi tujuan kegunaan”, iaitu apabila pengguna atau pelanggan menilai mutu bagi sesuatu produk yang dikeluarkan atau perkhidmatan yang diberikan sama ada ianya memenuhi kehendak, permintaan dan keperluan pengguna tersebut. Oleh hal yang sedemikian, kualiti bagi kajian ini merujuk kepada kualiti buku teks Pendidikan Islam (KSSM) tingkatan satu yang perlu dinilai oleh guru pendidikan Islam.

1.12 Penutup

Mata pelajaran Pendidikan Islam merupakan mata pelajaran yang penting dalam proses mendidik, membimbing dan menyebarkan ilmu Islam kepada masyarakat umumnya dan pelajar khususnya. Penilaian terhadap sumber rujukan dalam pembelajaran merupakan salah satu komponen penting dalam perbincangan dunia pendidikan di Malaysia demi memastikan perjalanan pelaksanaan kurikulum baharu memenuhi keperluan matlamat dan objektif bagi bidang Pendidikan Islam.

Oleh hal yang sedemikian, perbincangan terhadap beberapa perkara asas iaitu meliputi sejarah pembentukan kurikulum bagi sekolah menengah kerajaan di Malaysia turut menjadi landasan kepada pengkaji dalam proses mengenal pasti penilaian guru

terhadap buku teks (KSSM) Pendidikan Islam yang digunakan dalam proses PdP di sekolah. Diharapkan agar kajian ini dapat memberi manfaat kepada semua pihak khususnya para guru dan pelajar sebagai pengguna utama buku teks dan pihak KPM sebagai penyedia bahan bantu PdP.

